

**BUREAUONDERZOEK EN INVENTARISEREND
VELDONDERZOEK - VERKENNENDE FASE
PRINS BERNHARDSTRAAT, STEENWIJK**

WITPAARD

14 oktober 2011
075734807:0.4 - Vrijgegeven
B02042.000180.0100

Inhoud

1 Inleiding	3
1.1 Aanleiding onderzoek	3
1.2 Afbakening plan- en Studiegebied	3
1.3 Administratieve gegevens	4
1.4 Huidige situatie, toekomstig gebruik en bodemverstorende activiteiten	4
1.5 Onderzoeksdoel	4
2 Bureauonderzoek	6
2.1 Onderzoeksmethoden bureauonderzoek	6
2.2 Gemeentelijke beleidskaart	7
2.3 Geologische en bodemkundige kenmerken	8
2.4 Historische gegevens	9
2.5 Archeologische gegevens	12
2.5.1 AMK-terreinen en waarnemingen	12
2.6 Eerder archeologisch onderzoek	13
3 Synthese	14
3.1 Conclusies	14
3.2 Verwachtingsmodel	14
4 Veldonderzoek	15
4.1 Opzet	15
4.2 Resultaten	15
5 Conclusies en aanbevelingen	16
5.1 Conclusies	16
5.2 Aanbevelingen	16
Bijlage 1 Bronnen	17
Bijlage 2 Verklarende woordenlijst	18
Bijlage 3 AMK-terreinen en waarnemingen	20
Bijlage 4 Boorpuntenkaart	21
Bijlage 5 Boorstaten	22
Colofon	23

HOOFDSTUK 1 Inleiding

1.1

AANLEIDING ONDERZOEK

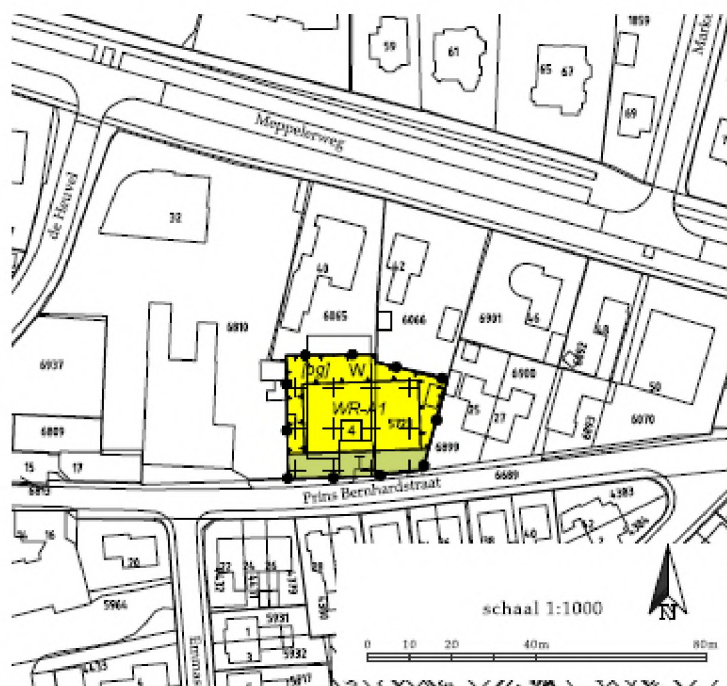
De gemeente Steenwijkerland is voornemens een aantal nieuwe woningen te bouwen aan de Meppelerweg/Prins Bernhardstraat te Steenwijk. Hiertoe moet een deel van de bestaande bebouwing worden gesloopt. De sloop- en bouwactiviteiten gaan gepaard met bodemverstoringen, waardoor eventueel in de bodem aanwezige archeologische waarden beschadigd kunnen worden. Conform het archeologisch beleid van de gemeente Steenwijkerland dient op deze locatie vroegtijdig archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd indien de geplande ingrepen een gebied omvatten dat groter is dan 250 m².

1.2

AFBAKENING PLAN- EN STUDIEGEBIED

Het plangebied omvat minder dan 1 ha en is gelegen aan de Prins Bernhardstraat 23 te Steenwijk. Afbeelding 1.1 toont de ligging van het plangebied.

Afbeelding 1.1
Begrenzing van het
plangebied;
bebouwing in geel;
aanplant in groen.

Voor een beter begrip van de archeologische potentie van het plangebied wordt een groter gebied bestudeerd, het studiegebied. Aangezien in de omgeving van het plangebied voldoende archeologische waarden en bodemkundige kenmerken bekend zijn, wordt een onderzoeksgebied van 500 m rondom het plangebied ruim voldoende geacht.

1.3

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Onderstaande tabel bevat de administratieve gegevens van het plangebied.

Tabel 1.1

Objectgegevens.

Objectgegevens	
ARCADIS projectnummer	B02042.000180
Projectnaam	Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek - verkennende fase Prins Bernhardstraat, Steenwijk
Plaats	Steenwijk
Toponiem	Prins Bernhardlaan
Gemeente	Steenwijkerland
Provincie	Overijssel
Kaartblad	16G
Oppervlakte plangebied	minder dan 1 ha
Onderzoeksmelding Archis II	48277
Gereedmelding Archis II	37812
Archeoregio	9, Friese veengebied
Bevoegd gezag	■■■■■, Het Oversticht namens gemeente Steenwijkerland
Uitvoeringsperiode onderzoek	augustus/september 2011
Contactpersonen ARCADIS	■■■■■
Beheerder en plaats documentatie	ARCADIS Nederland BV, locatie Apeldoorn. Na deponering: Provinciaal Depot voor Bodemvondsten Overijssel te Deventer
Coördinaten plangebied	204740/533510 204780/533515 204785/533480 204740/533475

1.4

HUIDIGE SITUATIE, TOEKOMSTIG GEBRUIK EN BODEMVERSTORENDE ACTIVITEITEN

Het plangebied is op dit moment deels bebouwd (voormalige garagehal). Het resterende deel van het plangebied is onbebouwd (grasveld). De bestaande bebouwing wordt gesloopt ten gunste van een viertal nieuwe woningen. De sloop van de oude opstallen en de bouw van de nieuwe woningen gaat gepaard met bodemverstoring, waardoor eventueel in de bodem aanwezige archeologische waarden bedreigd worden.

1.5

ONDERZOEKSDOEL

Het bureauonderzoek heeft tot doel een specifiek archeologisch verwachtingsmodel op te stellen voor het plangebied. Dit verwachtingsmodel wordt gebaseerd op bestaande bronnen die aanwijzingen (kunnen) geven over bekende of te verwachten archeologische waarden, de diepte waarop eventuele archeologische waarden zich bevinden en de vermoedelijke conservatietoestand van de waarden.

Het veldonderzoek (inventariserend veldonderzoek – verkennende fase, hierna IVO-verkennend genoemd) heeft tot doel het verwachtingsmodel uit de bureaustudie te toetsen en aan te vullen. De conclusies van het gehele onderzoek zijn richtinggevend voor eventueel vervolgonderzoek.

HOOFDSTUK 2 Bureauonderzoek

2.1

ONDERZOEKSMETHODEN BUREAUONDERZOEK

Voor dit onderzoek zijn de volgende bronnen geraadpleegd:

- Gemeentelijke verwachtingskaart van de gemeente Steenwijk;
- Archis II;
- Archeologische Monumentenkaart (AMK);
- relevante archeologische rapporten van naburige onderzoeken;
- oud kaartmateriaal;
- historische verenigingen;
- bodemkaart (1:50.000);
- KICH.

In onderstaande rapportage wordt vaak verwezen naar archeologische perioden. Onderstaande tabel bevat een overzicht hiervan.

Tabel 2.1

Periodetabel.

Periode	Begin	Einde
nieuwe tijd	1500	heden
middeleeuwen	450	1500
Romeinse tijd	12 v. Chr.	450
ijzertijd	800 v. Chr.	12 v. Chr.
brons tijd	2.000 v. Chr.	800 v. Chr.
neolithicum	5.300 v. Chr.	2.000 v. Chr.
mesolithicum	8.800 v. Chr.	4.900 v. Chr.
laat paleolithicum	35.000 v. Chr.	8.800 v. Chr.

De gemeentelijke verwachtingskaart geeft, op basis van geomorfologische en bodemkundige eenheden en het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN), een archeologische verwachting van het gebied en schrijft voor wanneer archeologisch onderzoek dient te worden uitgevoerd. De bijbehorende achtergrondrapportage geeft op hoofdlijnen een indicatie van de te verwachten archeologische waarden.

Archis II is een centraal databestand, beschikbaar gesteld door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) te Amersfoort. Het bevat het meest complete voorhanden zijnde bestand van archeologische vondsten (waarnemingen) en reeds uitgevoerde archeologische onderzoeken. De AMK bevat alle bekende behoudenswaardige terreinen/monumenten in Nederland. Op de AMK worden deze terreinen onderscheiden in terreinen van archeologische, hoge archeologische en zeer hoge archeologische waarde. Een aantal terreinen van zeer hoge archeologische waarde is wettelijk beschermd. Reeds uitgevoerd archeologisch onderzoek op naburige locaties kan een uitstekende indicatie geven omtrent de waarschijnlijkheid dat in het plangebied archeologische waarden kunnen worden

verwacht. Oud kaartmateriaal bevat informatie over landgebruik en de eventuele aanwezigheid van bebouwing, wegen, dijken en dergelijke in historische tijden (vanaf het begin van de 19^e eeuw zijn op perceelniveau betrouwbare kaarten gemaakt. Bij historische verenigingen bestaat vaak zeer gedegen kennis van de geschiedenis van de eigen gemeente. De bodemkaart is deels opgenomen in de gemeentelijke verwachtingskaart. Op detailniveau vormt de bodemkaart meestal geen onderdeel ervan, terwijl de bodemkaart wel informatie kan geven over de archeologische potentie van een gebied. Daarom is ook de bodemkaart bestudeerd.

In KICH (www.kich.nl) zijn gegevens opgenomen van 152.400 waardevolle cultuurhistorische gebouwde objecten uit de periode 1850-1940. Deze gegevens zijn verzameld tijdens het Monumenten Inventarisatie Project (MIP). Dit project was een initiatief van het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur om een landelijk overzicht te verkrijgen van de bouwkunst en stedenbouw uit de periode 1850-1940.

2.2

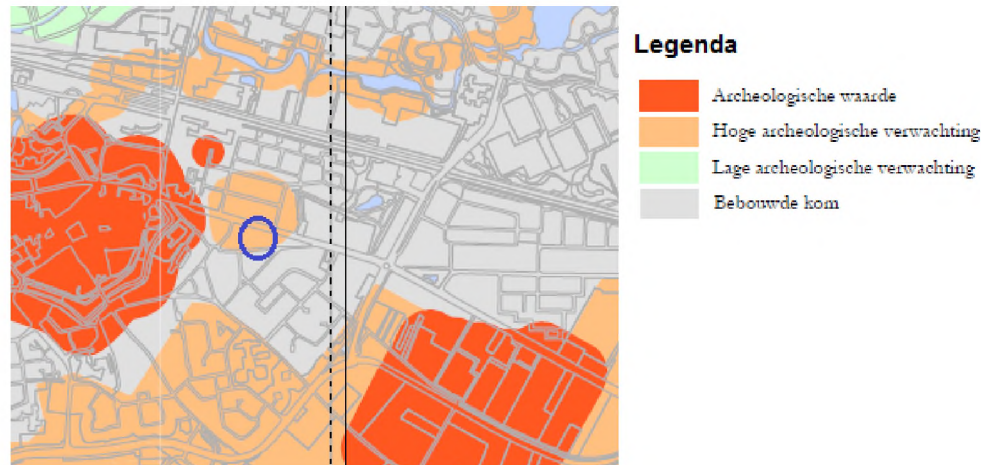
GEMEENTELIJKE BELEIDSKAART

Op de gemeentelijke beleidskaart (afbeelding 2.1) ligt het plangebied in een zone met een hoge archeologische verwachting (een gebied waarvan het erg waarschijnlijk is dat er archeologische waarden in voorkomen). In de directe omgeving zijn een aantal terreinen van archeologische waarde (terreinen waarvan met zekerheid bekend is dat er archeologische waarden in voorkomen).

Afbeelding 2.1

Uitsnede uit de gemeentelijke waarden- en beleidskaart van Steenwijk. De ligging van het plangebied is blauw omcirkeld.

Bron: Sueur *et al.*, 2006.

Het gemeentelijk beleid stelt dat archeologisch onderzoek vereist is indien:

- het nieuw te bebouwen terrein binnen de bebouwde kom ligt en;
- groter is dan 250 m² en;
- in een zone met een hoge archeologische verwachting ligt.

Aangezien het plangebied een oppervlakte heeft van circa 1030 m², in de bebouwde kom ligt en in een zone met een hoge archeologische verwachting is archeologisch onderzoek vereist. Het minimum uit te voeren onderzoek wordt niet toegelicht in het gemeentelijk archeologisch beleid.

2.3

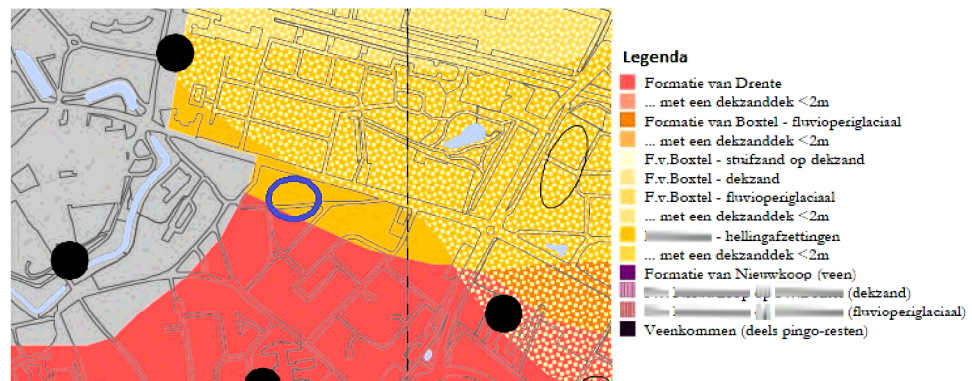
GEOLOGISCHE EN BODEMKUNDIGE KENMERKEN

Steenwijk is ontstaan op de grens tussen stuwwallen en een laagveengebied. Onderstaande afbeelding toont de ligging van het plangebied, geprojecteerd op de geologische kaart.

Afbeelding 2.2

Uitsnede uit de geologische kaart. De ligging van het plangebied is blauw omcirkeld.

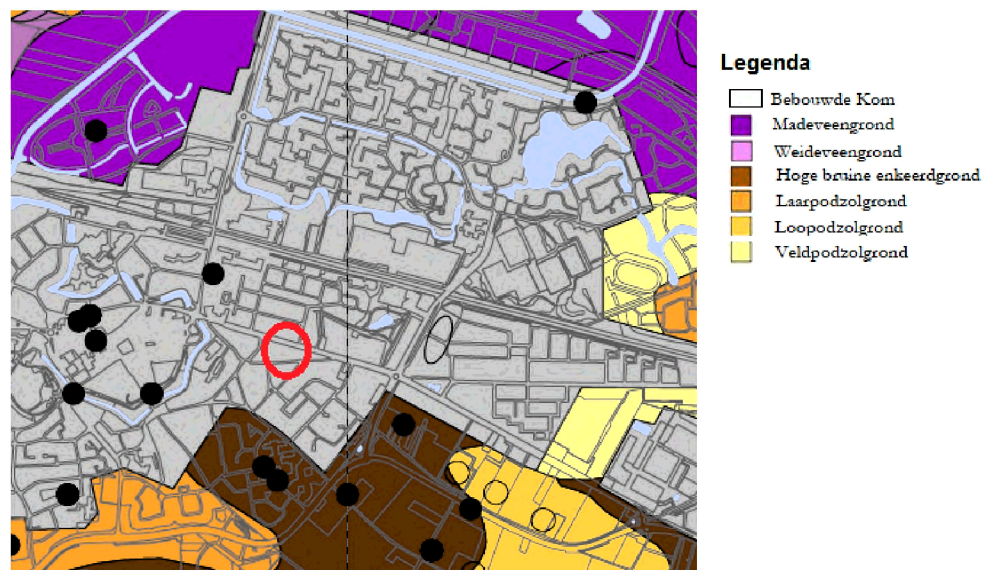
Bron: Ter Wee, 1966.

Uit de geologische kaart (afbeelding 2.2) blijkt dat het plangebied in een zone met hellingafzettingen ligt. Deze bestaan hier uit een dik (> 2 m) zandpakket. Geomorfologisch is het plangebied niet gekarteerd (bebouwde kom), maar op basis van het omliggende – wel gekarteerde gebied kan worden aangenomen dat het op een grondmorene (stuwwal) ligt. Wat verder naar het noorden stroomde de Steenwijker Aa. Bodemkundig is het plangebied eveneens niet gekarteerd. Extrapolatie van het omliggende, gekarteerde geeft drie mogelijkheden: het plangebied ligt op een hoge enkeerdgrond, een podzolbodem, al dan niet met een dun plaggendeek of een madeveengrond. De madeveengronden hebben zich vanaf het mesolithium ontwikkeld in het beekdal van de Steenwijker Aa.

Afbeelding 2.3

Uitsnede uit de bodemkaart. De ligging van het plangebied is rood omcirkeld.

2.4

HISTORISCHE GEGEVENS

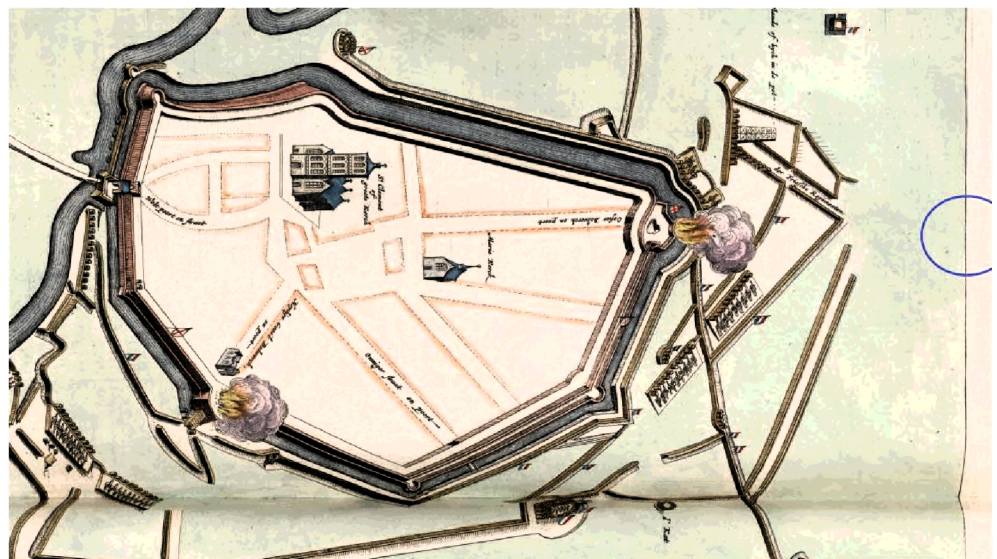
De oudst bekende historische vermelding van Steenwijk dateert uit 1141. Steenwijk heeft met name in de 80-jarige oorlog (1568 – 1648) een belangrijke rol gespeeld. In 1572 werd de stad op de Spanjaarden veroverd, maar na enkele maanden verliet het staatse leger de stad en werd Steenwijk weer Spaansgezind.

In 1580 koos de Spaanse bezettingsmacht de kant van de opstandelingen en in hetzelfde jaar begon het Beleg van Steenwijk, dat tot 1581 duurde. Steenwijk werd ontzet, maar in 1582 werd het alsnog door het Spaanse leger ingenomen. Steenwijk werd vervolgens een Spaans bolwerk. In 1591 werden de verdedigingswerken hernieuwd en verbeterd. In 1592 sloot het Staatse leger alle toegangswegen naar Steenwijk af en moest Steenwijk opnieuw een beleg ondergaan. De Staatsen wonnen uiteindelijk. In 1597 werden de vrijwel volledig vernietigde verdedigingswerken hersteld.

Het plangebied ligt op een afstand van ongeveer 250 m ten oosten van de Oosterpoort. Onderstaande afbeelding toont dat de schermutselingen dicht bij het plangebied plaatsvonden.

Afbeelding 2.4

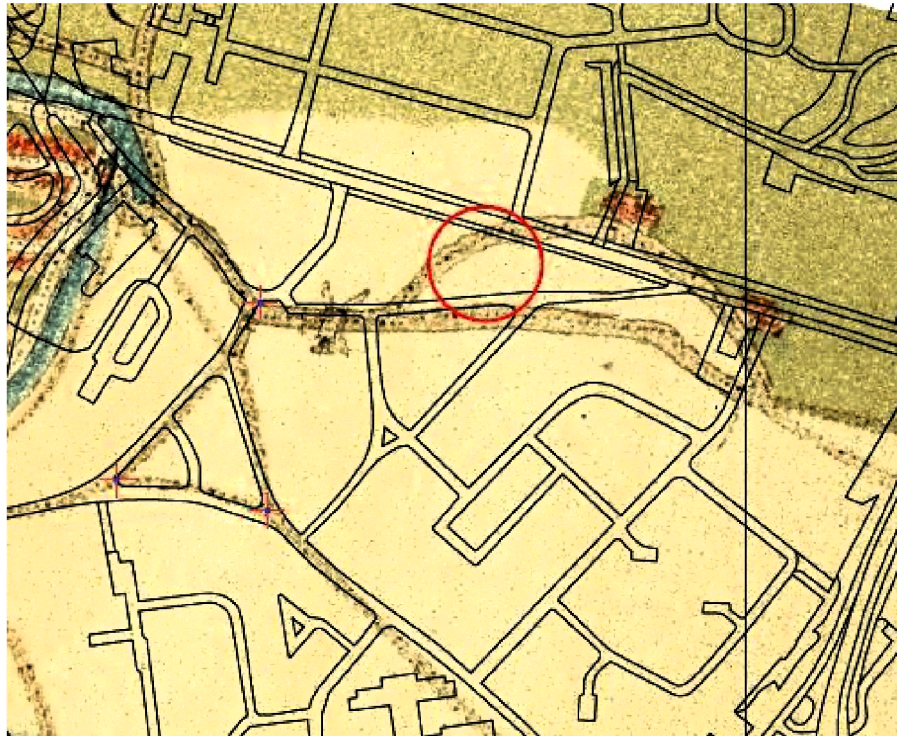
Tekening uit 1649 van het Beleg van Steenwijk door prins en in 1575. (wickimedia). De locatie van het plangebied is (indicatief) met een blauwe cirkel aangegeven (helemaal rechts op de kaart).

Na de 80-jarige oorlog volgde een periode van rust. Het plangebied bleef lange tijd onbebouwd (afbeelding 2.5).

Afbeelding 2.5

Uitsnede uit de kaart van Steenwijk van (16^e eeuw) met in zwart (indicatief) de huidige topografie. De locatie van het plangebied (indicatief) is rood omcirkeld.

De voorloper van de huidige Prins Bernhardstraat was in de 16^e eeuw reeds aanwezig, waarschijnlijk als onverhard pad. Iets ten zuidwesten van het plangebied bevond zich een molen, die op latere kaarten niet meer terug te vinden is. Tegenwoordig resteert nog een deel van de voorgevel van een molen op deze locatie. De aanwezigheid van een molen is een aanwijzing dat het plangebied in de periode vóór de bouw ervan niet of schaars bebouwd was: windmolens konden alleen fungeren bij voldoende wind.

In 1832 was het plangebied onbebouwd (zie afbeelding 2.6). Blijkens de kadastrale gegevens uit die tijd was het betreffende perceel, evenals de omliggende percelen, in gebruik als bouwland. Het stond bekend als De Kamp (of Steenwijker Kamp). Direct ten oosten ervan liep een inmiddels verdwenen straat of pad. De voorloper van de huidige Prins Bernhardstraat (grenzend aan het zuidelijk deel van het plangebied) was aanwezig, maar waarschijnlijk nog onverhard, aangezien deze op een (hier niet-afgebeelde) overzichtskaart uit deze periode met een stippellijn is aangegeven. De weg ten noorden van het plangebied (weg van Steenwijk naar Meppel) is een belangrijke verbinding geweest.

Afbeelding 2.6

Uitsnede uit de kadastrale kaart (minuutplan) van Steenwijk, Overijssel, sectie C, blad 01 van 1811 – 1832. De locatie van het plangebied is blauw omcirkeld. Bron: www.watwaswaar.nl.

De Steenwijker Kamp is een uitgebreid complex van oude akkerlanden. Wanneer een bouwland uit één of slechts een zeer klein aantal percelen bestaat is sprake van een kamp, dit in tegenstelling tot de es, die uit een groot aantal percelen bestaat. Vaak werden bouwlandkampen op marginale zandbodems aangelegd, meestal aan de periferie ten opzichte van de stad of het dorp. Na verloop van tijd zorgden toenemende ontginningen ervoor dat de kampen naar elkaar toegroeiden, waardoor er een aaneengesloten bouwland ontstond. Spek (2004: p. 691) merkt op dat kampen (in Drenthe) voor het overgrote deel uit de late middeleeuwen of de nieuwe tijd stammen. In dit geval zou het dus om een tamelijk late ontginning kunnen gaan.

Tussen 1832 en 1922 raakt het noordelijk deel van het perceel bebouwd (afbeelding 2.7).

Afbeelding 2.7

Uitsnede Topografische militaire kaart (bonnebladen), kaartnummer 220 uit 1926. De locatie van het plangebied is blauw omcirkeld. Bron: www.watwaswaar.nl

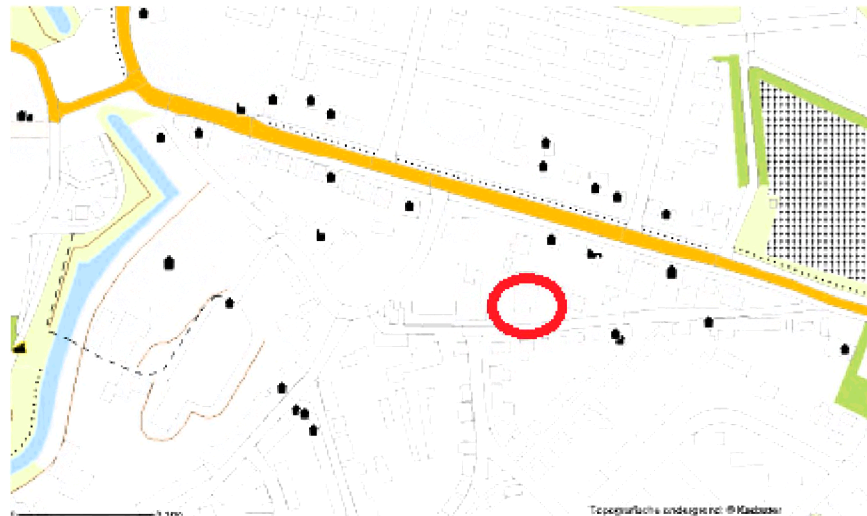

Op deze kaart is direct ten noorden van het plangebied bebouwing aangegeven. Op de locatie van het plangebied groeien enkele bomen. Ten oosten van het plangebied bevindt zich een (inmiddels sterk uitgebreide) begraafplaats. De huidige bebouwing aan de Prins Bernhardlaan is van na 1926; een aantal van de gebouwen nabij het plangebied zijn van regionaal cultuurhistorisch belang. Afbeelding 2.8 toont een uitsnede uit KICH.

Afbeelding 2.8

Gebouwen van lokale cultuurhistorische waarde. Het plangebied is roodomcirkeld.

Bron: www.kich.nl

2.5**ARCHEOLOGISCHE GEGEVENS****2.5.1****AMK-TERREINEN EN WAARNEMINGEN**

Bijlage 3 toont een kaart met de locaties van de AMK-terreinen en waarnemingen nabij het plangebied. Vondstmeldingen zijn niet bekend binnen het plan- en studiegebied. In het plangebied komen geen AMK-terreinen voor. In het studiegebied komt één AMK-terrein voor (AMK-nr 13959, van archeologische waarde). Dit betreft de historische stadskern van Steenwijk. Op ongeveer 650 m van het plangebied bevindt zich een AMK-terrein van hoge archeologische waarde (AMK-nr. 9439). Dit betreft de Steenwijkerkamp, waar vindplaatsen uit het mesolithicum, midden-steentijd en de Romeinse tijd bekend zijn

In plangebied zijn geen waarnemingen geregistreerd. Onderstaande tabel beschrijft de in het studiegebied geregistreerde waarnemingen.

Tabel 2.2

Waarnemingen in het studiegebied.

Waarnemingsnr.	periode	context	omschrijving
12371	late middeleeuwen/ nieuwe tijd	Stad	resten van stadsmuur of poort
13644	neolithicum/bronstijd	onbekend	stenen bijl (Fels-Rechteckbeil), waarschijnlijk neolithisch
22207	Romeinse tijd	onbekend	munten, zilveren denarius van Pius, ca. 139 na. Chr.
22233	late middeleeuwen/nieuwe tijd	onbekend	bronzen beeldje van een leeuw
23105	Romeinse tijd	onbekend	munten, gouden aureus, geslagen te Rome tussen 150 – 270 na Chr.
43929	late middeleeuwen	Weg	keienbestrating uit de 14 ^e of begin 15 ^e eeuw en aardewerk

De vondst van de stenen bijl (waarneming 13644) heeft enige toelichting. Deze is aangetroffen in het beekdal van de Steenwijker Aa. Mogelijk gaat het hier om een offergave. Uit onderzoek elders is bekend dat gedurende het neolithicum (en latere perioden) geregeld

voorwerpen – met name stenen bijlen – opzettelijk werden gedeponeerd in moeilijk toegankelijke gebieden. De huidige algemene interpretatie is, dat deze objecten bewust zijn onttrokken aan de menselijke wereld en als een offer aan de goden of natuurmachten werden achtergelaten in beekdalen, vennetjes en dergelijke. De aanwezigheid van de mens gedurende deze periode wordt onderstreept door de midden-neolithische nederzetting in AMK-terrein 9439.

De voorwerpen uit de Romeinse tijd hangen waarschijnlijk samen met de nabije nederzetting uit die perioden (AMK-terrein 9439). Het bodemtype ter plaatse (en mogelijk ook die in het plangebied) bestaat uit een loopodzol (cY23). In Drenthe worden vaak nederzettingen uit de ijzertijd, Romeinse tijd en vroege middeleeuwen aangetroffen op dit bodemtype.¹ (Spek, 2004: p. 155).

2.6

EERDER ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

Binnen het studiegebied zijn tot nu toe drie archeologische onderzoeken uitgevoerd. Aan de Gagelsweg is een verkennend booronderzoek (6 boringen) uitgevoerd door de Steekproef (onderzoeksmelding 38221). Uit dit onderzoek bleek dat op twee plaatsen sprake was van een intacte top van de C-horizont onder een laag veen. Podzolvorming werd niet geconstateerd, hetgeen een aanwijzing is dat het gebied te nat was voor bodemvorming. In de overige boringen was sprake van een verstoord bodemprofiel en er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen (Postma, 2009).

De overige twee onderzoeken (onderzoeksmeldingen 41421 en 41422) zijn door Synthegra BV uitgevoerd. Ook hier betreft het verkennend booronderzoek en is op grond van de onderzoeksresultaten geen aanvullend onderzoek geadviseerd.

¹ De voorkeur voor dit wat zwaardere, wat minder goed ontwaterde bodemtype hangt vermoedelijk samen met een klimaatoptimum gedurende deze tijd.

HOOFDSTUK

3

Synthese

3.1

CONCLUSIES

Het plangebied is bodemkundig niet geïnventariseerd. Op basis van de aanduidingen “bouwland” en “kamp” op oud kaartmateriaal kan worden aangenomen dat het plangebied op een podzolbodem ligt, waarop gedurende de late middeleeuwen en/of nieuwe tijd een plaggendeek is opgebracht. De dikte van het plaggendeek is onbekend. Het plangebied is pas in de voorgaande eeuw bebouwd. Tijdens de bouw is een bepaalde mate van bodemverstoring opgetreden. Afhankelijk van de dikte van het plaggendeek kunnen deze bodemverstoring beperkt zijn gebleven tot dit plaggendeek en is er sprake van een intact bodemprofiel daaronder.

In de nabijheid van het plangebied zijn waarden bekend uit diverse perioden. Het bodemtype is geschikt voor landbouw gedurende de ijzertijd – vroege middeleeuwen. Het plaggendeek dateert mogelijk uit de late middeleeuwen, maar waarschijnlijk is het in de nieuwe tijd aangelegd. In de nabijheid van het plangebied stond in de 16^e eeuw een molen, maar deze is op latere kaarten niet meer terug te vinden. Er zijn geen aanwijzingen voor eerdere bebouwing in de late middeleeuwen of nieuwe tijd binnen het plangebied. Voor zover bebouwing aanwezig was, is deze waarschijnlijk verloren gegaan bij de diverse belegeringen die de stad vanaf de vroege nieuwe tijd kende. Op ongeveer 250 m van het plangebied liep de grens tussen waar verschillende partijen strijdhandelingen hebben uitgevoerd.

3.2

VERWACHTINGSMODEL

Het type landschap – de overgang van een droog, hooggelegen gebied naar laaggelegen veengebieden – is aantrekkelijk geweest voor jagers/verzamelaars uit het laat-paleolithicum, mesolithicum en vroeg-neolithicum, zeker met de nabijheid van zoet water (). In de nabijheid is een nederzetting uit het midden-neolithicum bekend, zodat ook met waarden uit deze periode moet worden gerekend

Op basis van het vermoedelijk aanwezige bodemtype (looppodzolbodem) en nabije vondsten kunnen waarden uit de ijzertijd, Romeinse tijd en vroege middeleeuwen worden verwacht.

Het gaat daarbij vermoedelijk om nederzettingen gerelateerde vondsten

Voor wat betreft de late middeleeuwen kan (stads)afval worden verwacht, samenhangend met de weg naar Meppel die vermoedelijk al in deze tijd langs het plangebied liep.

Hetzelfde geldt voor de nieuwe tijd. Voor deze periode is ook te rekenen met resten van belegeringskampen en dergelijke.

HOOFDSTUK

4

Veldonderzoek

4.1

OPZET

Het veldwerk is uitgevoerd in september 2011. Er is conform de richtlijnen van de KNA 3.2 gewerkt. Naar aanleiding van het verwachtingsmodel is gezocht naar de aanwezigheid van een intact bodemprofiel en de aanwezigheid van een plaggendeek. Conform het plan van aanpak zijn zes boringen geplaatst. Omdat het terrein grotendeels bebouwd was, zijn de boringen her en der verspreid op het onbebouwde deel van het plangebied geplaatst. Voor de verkennende boringen is een edelmanboor gebruikt met een boordiameter van 7 cm. De boringen zijn tot 30 cm in de onverstoorde C-horizont (Pleistoceen dekzand) gezet of tot maximaal 2 m -mv. De relevante lagen zijn laagsgewijs op indicatoren gezeefd met een zeef met een maaswijdte van 4 mm.

4.2

RESULTATEN

De boorpuntenkaart is in bijlage 4 weergegeven; de boorstaten worden in bijlage 5 beschreven. Het bodemprofiel is tot een diepte van ongeveer 190 cm -mv verstoord. Boringen 5 en 6 zijn beide op een diepte van circa 80 cm -mv gestagneerd. In de verstoorde bodemlagen zijn veel grind en baksteenresten aangetroffen. De intacte C-horizont bestaat uit lemig fijn zand; deze bevindt zich direct onder de verstoorde laag. Archeologische indicatoren zijn niet aangetroffen. Mogelijk aanwezige resten van een plaggendeek waren niet als zodanig herkenbaar.

HOOFDSTUK

5 Conclusies en
aanbevelingen

5.1

CONCLUSIES

Het bodemprofiel is tot in de C-horizont verstoord. Dit betekent dat de archeologische context van eventueel aanwezige archeologische waarden vernietigd is. Archeologische indicatoren zijn niet waargenomen, evenmin als resten van een plaggendeek. De kans dat het plangebied intacte archeologische waarden bevat is zeer klein, al kunnen eventueel zeer diepe sporen zoals een waterput zich nog onder de verstoorde laag bevinden en in de C-horizont worden aangetroffen. De kans dat dergelijke sporen zich hier daadwerkelijk in de intacte C-horizont bevinden is klein en de kosten om dergelijke sporen bloot te leggen zijn hoog. In het geval van een zwaar verstoord bodemprofiel tot in de C-horizont wordt normaliter geen vervolgonderzoek geëist door het Bevoegd Gezag.

5.2

AANBEVELINGEN

Aangezien het bodemprofiel in het plangebied tot op grote diepte is verstoord en geen archeologische indicatoren of archeologisch relevante lagen zijn waargenomen is er vanuit archeologisch perspectief geen reden hier nader archeologisch onderzoek te verrichten. Geadviseerd wordt dan ook het plangebied vrij te geven van archeologisch vervolgonderzoek.

De implementatie van deze aanbevelingen is afhankelijk van het oordeel van het bevoegd gezag, de gemeente Steenwijkerland. De gemeente wordt hierin geadviseerd door de regio-archeoloog van Het Oversticht, [naam] [adres]. Wanneer onverhoeds toch archeologische waarden worden aangetroffen tijdens grondwerkzaamheden dan dient dit direct te worden gemeld aan [naam] [adres] ([naam] of [naam]) namens de gemeente Steenwijkerland.

BIJLAGE 1

Bronnen

Schriftelijke bronnen

- Spek, Th., 2004. Het Drentse esdorpenlandschap. Een historisch-geografische studie (thesis), Utrecht.
- [redacted] en [redacted], 2006. Archeologische verwachtingen- en beleidskaart voor het grondgebied van Steenwijkerland. Een aanzet tot het ontwikkelen van ruimtelijk archeologiebeleid, V337. Vestigia BV, Amersfoort.

Internetbronnen:

- www.watwaswaar.nl
- www.kich.nl
- www.archis.nl

Archeologische kaarten en databestanden

- Archeologische Monumenten Kaart (AMK), Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM), Amersfoort 2008.
- Archeologisch Informatie Systeem II (Archis II), Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten, Amersfoort 2008.
- Cultuurhistorische Waardenkaart van de provincie Gelderland, CHW, 2003.
- Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden, 3^e generatie, IKAW, Amersfoort, 2008.

Overige bronnen

- Archeologisch Basis Register (ABR), Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB), Amersfoort 1992.
- De ondergrond van Nederland. 2003. Eds. F.J. de Mulder et al. Wolters-Noordhoff bv Groningen/Houten.
- Provincie Gelderland, 2009. Provinciaal beleidskader Archeologie 2009-2012.

BIJLAGE 2

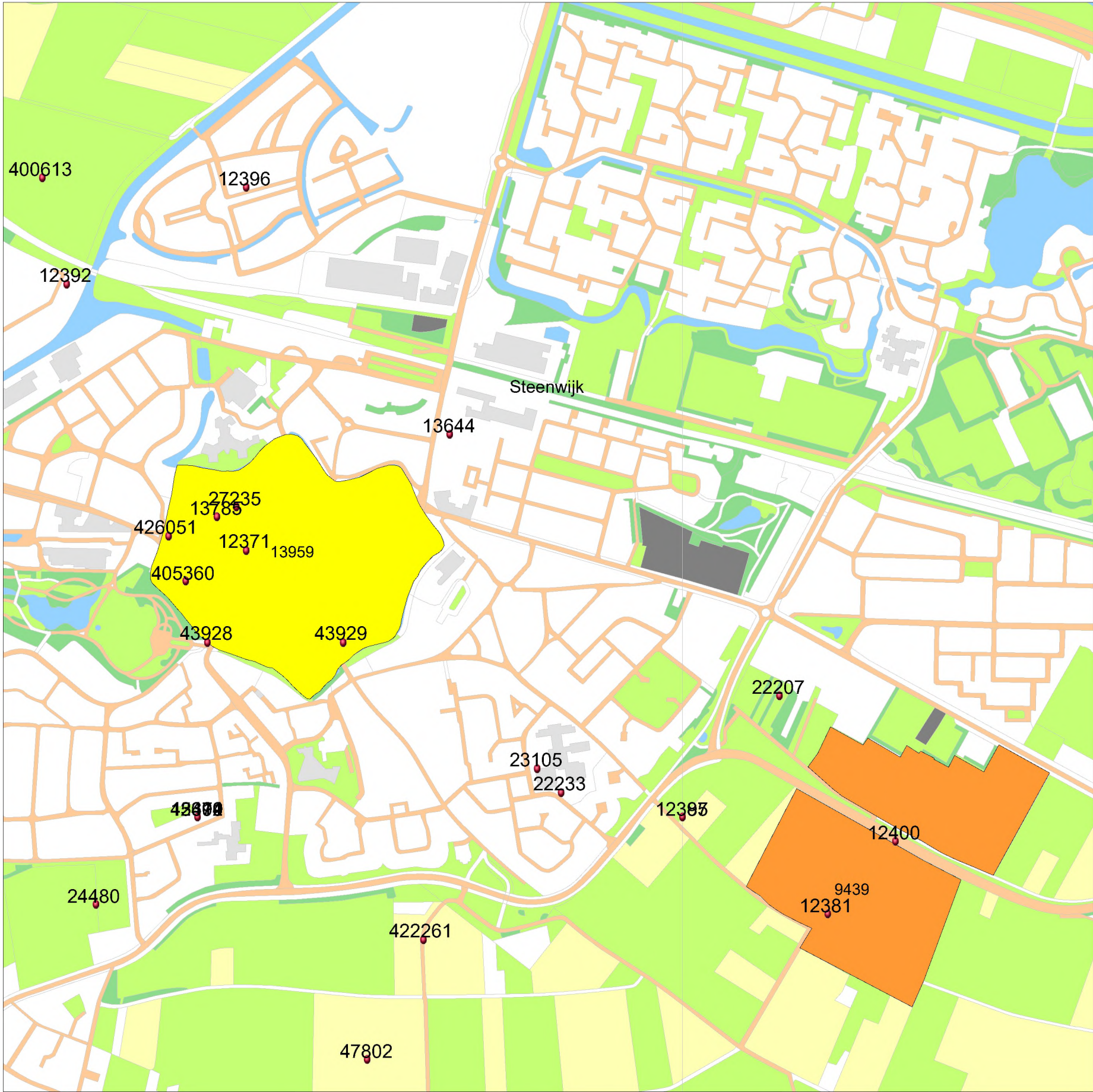
Verklarende woordenlijst

Archeologische laag	Een met het ongewapende oog waarneembare lithostratigrafische eenheid die zich onderscheidt van de lagen eronder en erboven door de aanwezigheid van (een microfractie van) artefacten en mogelijk antropogene objecten.
Archeologische indicator	Iets wat een indicatie kan zijn voor de aanwezigheid van archeologische waarden; zoals houtskool, een leeflaag, aardewerkfragmenten etc.
Artefact	Een door mensen gemaakt of gebruikt voorwerp
Bouwvoor	De bovenste laag van het bodemprofiel dat door middel van agrarisch gebruik (ploegen, beplanting, bemesting etc.) is gevormd.
C-horizont	Dat deel van het bodemprofiel waar geen bodemvormende effecten (zoals de aanwezigheid van organisch materiaal en uit- en inspoeling van materiaal) zichtbaar zijn; het onveranderde moedermateriaal.
Geomorfologie	Verklarende beschrijving van de vormen van het aardoppervlak in verband met de wijze van hun ontstaan.
Holoceen	Meest recente geologische tijdvak van ongeveer 8.800 v. Chr. tot heden.
Kampontginning	Een omwalde, afzonderlijke, kleine ontginning, vaak jonger dan enken, maar toch veelal gebonden aan oudere ontginningen.
Mesolithicum	Midden (8.800 v.Chr. – 5.300/4.900 v.Chr.)
Neolithicum	Nieuwe of (5.300/4.900 v.Chr. – 2.000 v.Chr.)
Paleolithicum	Oude (tot 8.800 v.Chr.)
Plaggendek	Een van oorsprong arme zandgrond die door opbrenging van stalmest, plagen, bosstrooisel, afval etc. verrijkt is ten behoeve van landbouw. Ook wel enk genoemd. (Een A-horizont die zich door menselijk handelen (antropogeen) heeft ontwikkeld.)

Pleistoceen	Geologisch tijdvak van circa 2,3 miljoen jaar geleden tot het begin van het Holoceen (circa 8.800 v. Chr.). Het Pleistoceen wordt gekenmerkt door de vier bekende ijstijden.
Podzol	(in o.a. Podzolgrond). Het woord komt uit het Russisch, en heeft betrekking op de askleurige loodzandlaag (E-horizont), of uitspoelingslaag, die veel in deze gronden voorkomt. Het uitgespoelde organische materiaal komt, al dan niet samen met ijzer, terecht in een inspoelingshorizont (B). Voor podzolisering is een verticale waterstroom nodig, die alleen voorkomt in relatief droge bodems die daarmee tevens geschikt waren voor bewoning.
Silt	Gronddeeltjes met een doorsnede van 0,002 mm tot 0,063 mm.
Stuwwal	Door landijs horizontaal opgedrukte grond die als een heuvel(rug) achterblijven.
Weichselien	De laatste ijstijd van circa 115.000 – 8.800 v. Chr.

BIJLAGE 3 AMK-terreinen en waarnemingen

205849 / 534683

203599 / 532434

Legenda

- VONDSTMELDINGEN
- WAARNEMINGEN

MONUMENTEN

- archeologische waarde
- hoge archeologische waarde
- zeer hoge archeologische waarde
- zeer hoge arch waarde, beschermd

TOP10 ((c)TDN)

- bebouwd gebied
- doorgaande wegen
- bos
- bouwland
- weiland
- boomgaard/kwekerij
- heide
- zand
- begraafplaats
- water
- overig bodemgebruik

PLAATSNAMEN

0 500 m

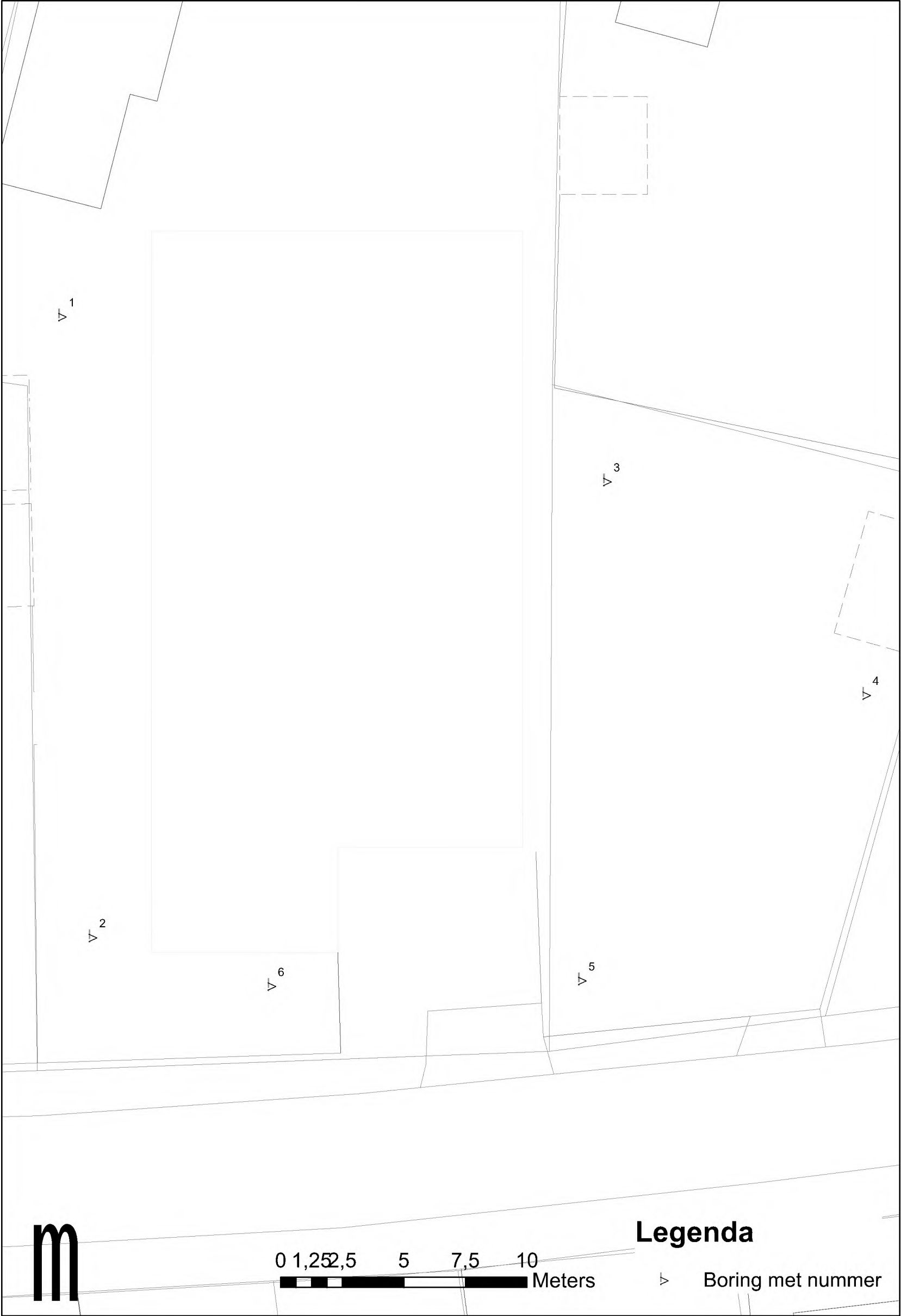

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Archis2

BIJLAGE 4 Boorpuntenkaart

Boorpuntenkaart

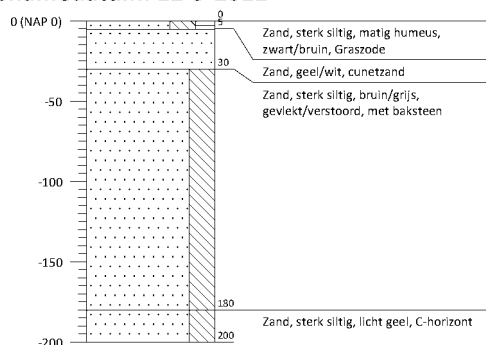
BIJLAGE 5 Boorstaten

IVO Prins Bernhardstraa

Boorstaten

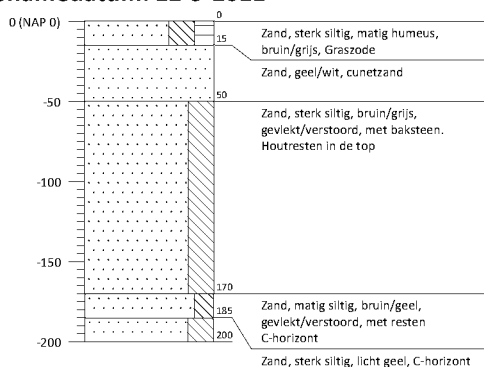
Boring: 1

Opmatedatum: 12-9-2011

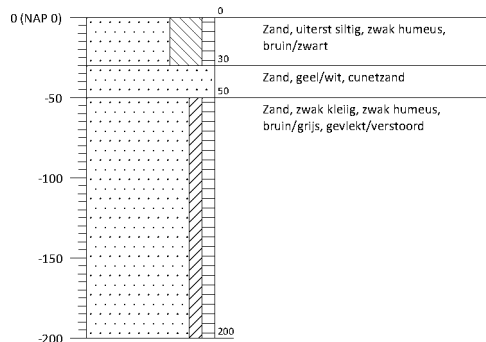
Boring: 2

Opmatedatum: 12-9-2011

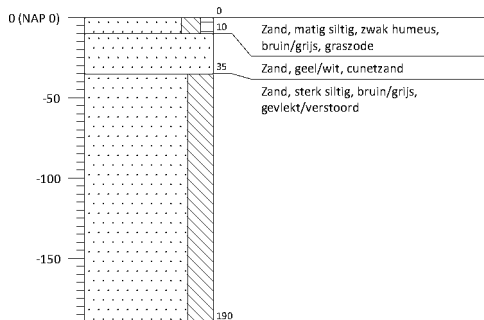
Boring: 3

Opmatedatum: 12-9-2011

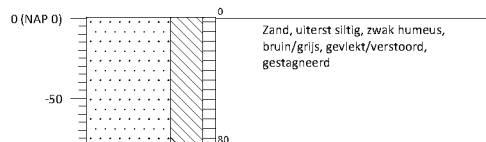
Boring: 4

Opmatedatum: 12-9-2011

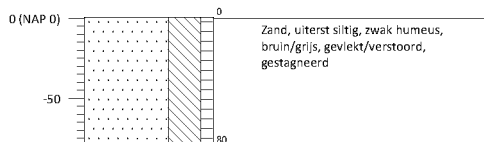
Boring: 5

Opmatedatum: 12-9-2011

Boring: 6

Opmatedatum: 12-9-2011

Colofon

BUREAUONDERZOEK EN INVENTARISEREND VELDONDERZOEK - VERKENNENDE FASE PRINS BERNHARDSTRAAT, STEENWIJK

OPDRACHTGEVER:

Witpaard

STATUS:

Vrijgegeven

AUTEUR:

[REDACTED]

GECONTROLEERD DOOR:

[REDACTED]

VRIJGEGEVEN DOOR:

[REDACTED]

14 oktober 2011

0757348070.4

ARCADIS NEDERLAND BV

Het Rietveld 59a

Postbus 673

7300 AR Apeldoorn

Tel [REDACTED]

Fax [REDACTED]

www.arcadis.nl

Handelsregister 9036504